

далеко не завжди можуть бути сформульованими доволі чітко (наприклад, це може стосуватися стратегічних цілей управління економічною безпекою підприємства), що суттєво ускладнює оцінку результативності.

Однак, тлумачити результативність можна й інакше. Зокрема, дещо іншим є погляд на результативність управління економічною безпекою підприємства з позиції зіставлення досягнутих результатів, представлених у вартісному вигляді, і витрачених на їх досягнення коштів.

Слід також зазначити, що результативність управління економічною безпекою підприємства має перебувати у площині логіки її керованості. Така вимога є постулатом, оскільки порушення логіки керованості економічної безпеки підприємства є першою найважливішою перешкодою досягнення результативності такого управління, яка, істотно гальмуючи процес управління економічною безпекою підприємства, автоматично стає загрозою не тільки, власне, економічній безпеці, але й розвитку підприємства загалом. Таким чином, логіка керованості економічної безпеки підприємства має розглядатись як один із визначальних чинників результативності її управління [4].

Отже, важливим напрямом майбутніх наукових розвідок у царині управління економічною безпекою в умовах гібридної війни має стати діагностування стресостійкості управління економічною безпекою підприємства до впливу гібридних загроз і кваліметрії результативності такого управління в умовах не експліцитності загроз гібридної війни. Велике майбутнє також за міждисциплінарними дослідженнями: як-от щодо впливу мілітаризації економіки на економічну безпеку суб'єктів реального сектору економіки, вплив чинників гуманітарної безпеки на керованість економічної безпеки підприємств, управління економічною безпекою підприємств в умовах інформаційної війни та кіберзагроз тощо.

Література

1. Аналітична доповідь до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2016 році». — К. : НІСД, 2016. — 688 с.
2. <http://expres.ua/news/2016/09/12/202373-vydryaruyemosya-dna-kazhut-nazvano-naybilsh-rugbutkovi-zbytkovy-galuzi>
3. Олексюк О. І. Результативність діяльності підприємства. — Дис...докт. екон. наук. : 08.00.04 .02 / Олексій Іванович Олексюк — ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана». — К., 2009. — 410 с.
4. Ляшенко О. М. Концептуалізація управління економічною безпекою підприємства : [монографія] / О.М. Ляшенко: 2-ге вид., переробл. — К. : НІСД, 2015. — 348 с.

УДК: 005.336.4+330.15+331.101.262+658.15

myroslava_mykhailiuk@ukr.net

Михайлюк Мирослава Олександрівна
аспірант, Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана

Mykhailiuk Myroslava O.
postgraduate Kyiv National Economic University

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ, КЛАСИФІКАЦІЇ ТА ОЦІНЮВАННЯ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

METHODICAL BASES OF IDENTIFICATION, CLASSIFICATION AND EVALUATION OF RESOURCES ENTERPRISE

Анотація. Успішність функціонування сучасного підприємства залежить від ефективності та раціональності використання ресурсів. У зв'язку з відсутністю єдиного методичного підходу і системи комплексних показників, ефективність залучення і використання ресурсів оцінюється за окремими їх видами, а саме: фінансовими, матеріальними, інтелектуальними, природними та інформаційними.

Ключові слова: фінансові, матеріальні, інтелектуальні, природні, інформаційні ресурси, коефіцієнтний аналіз, інтелектуальний капітал.

Summary. Successful operation of a modern enterprise depends on the effectiveness and efficiency of resource use. Efficiency performance and use of resources estimated for certain types of them, there are: financial, material, intellectual, natural, informational, in the absence of the single methodological approach and comprehensive system of indicators.

Key words: financial, material, intellectual, natural, informational resources, coefficient analysis, intellectual capital

На сучасному етапі розвитку виробничо-господарських відносин забезпечення підприємств необхідними для ефективної діяльності ресурсами є одним із найважливіших завдань управління. Від ефективності використання ресурсів залежить кінцева результативність діяльності підприємства

Погляди спрямовані на дослідження ефективності використання ресурсів знайшли місце у працях Аристотеля, А. Сміта, Ж.Б. Сея, К. Маркса та Ф. Енгельса, А. Маршала, Дж. Кейнса та ін. Також ресурсну проблематику досліджують: Дж. Барні, Р. Грант, Д. Колліз, В. Барканов, А. Богатирьов, Є. Гагурін, М. Матушкін, Н. Ревуцька, Г. Швиданенко, І. Рєпіна, Н. Шевчук, В. Тонкаль, В. Таран, Г. Яловий та ін.

Існують різні погляди щодо категорії «ресурс», що наведено на рис. 1. На сучасному етапі, настає нова ера в розумінні сутності ресурсів. Усе більше уваги приділяється ресурсозберігаючим технологіям.

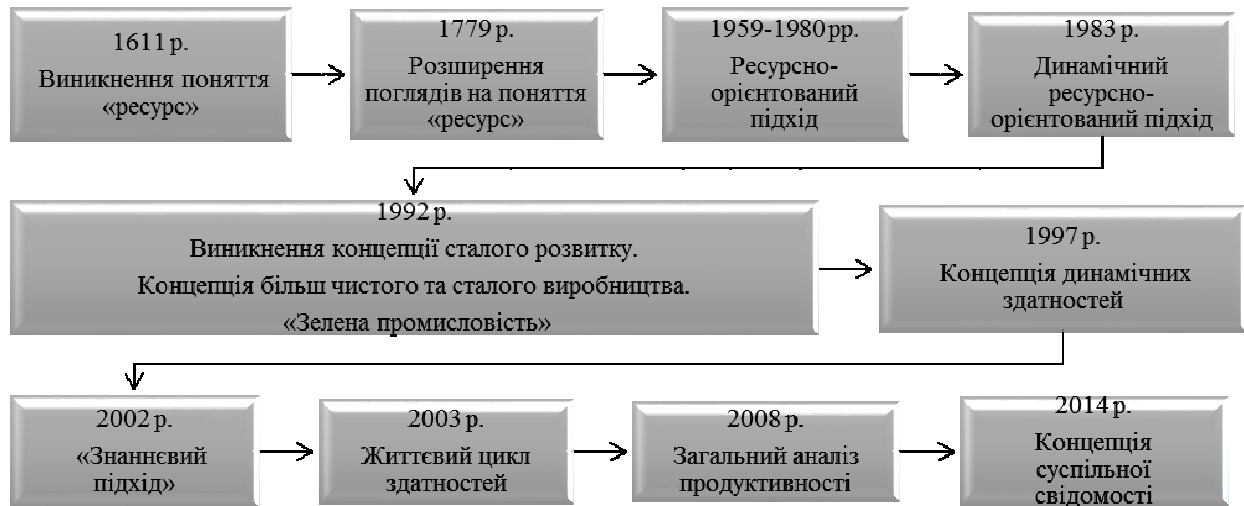


Рис. 1. Еволюція поглядів щодо категорії «ресурс»
[розроблено авторами]

Оцінювання впливу раціонального або навпаки нераціонального використання ресурсів на результати діяльності підприємства ускладнюється відсутністю єдиного методичного підходу і системи комплексних показників. Методичні підходи до оцінювання ефективності залучення і використання ресурсів визначаються показниками за окремими видами ресурсів.

Найпоширенішими у науковій літературі є використання показників оцінювання фінансових ресурсів підприємства, що наведені в табл. 1. Особливу увагу приділяють оцінюванню фінансової стійкості підприємства [2, с. 158—159]. Для оцінювання матеріальних ресурсів використовують показники ефективності використання основних засобів та обігових коштів підприємства [1, с. 355].

Центральне місце в структурі ресурсів підприємства займають інтелектуальні ресурси. У зв'язку зі стрімкою комп'ютеризацією, ми пропонуємо розглядати три основні складові інтелектуальних ресурсів: людина, інтелектуальні продукти, клієнтоорієтоване середовище, що наведено на рис. 2.

Кожна складова інтелектуальних ресурсів повинна оцінюватися за окремими методиками. У вітчизняній літературі запропоновано показники ефективності використання трудових ресурсів [4, с. 108—110]. Даних показників недостатньо, тому наведемо зарубіжні методи оцінювання інтелектуальних ресурсів. Й. Руус, С. Пайк і Л. Фьорнстр запропонували побудову навігатора інтелектуального капіталу. Сутність метода в тому, що вартість підприємства формується у результаті трансформації різних видів ресурсів [3, с. 73]. Широко розповсюджена типологія методів оцінювання інтелектуального капіталу, запропонована Н. Бонтісом. М. Ланкіна вважає, що необхідно до методів оцінювання інтелектуального капіталу додати точні вимірвальні системи.

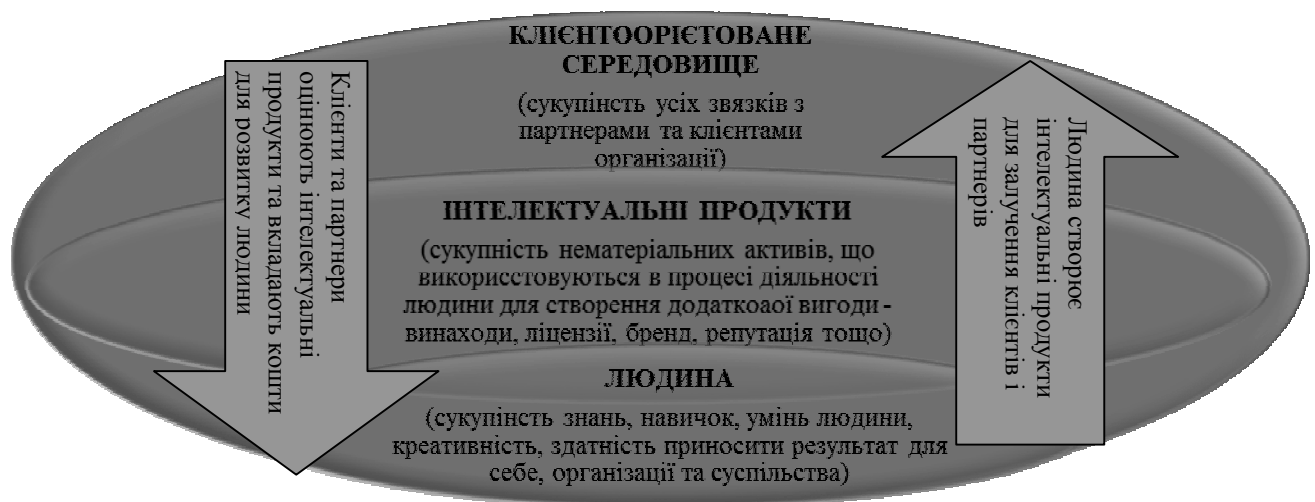


Рис. 2. Складові інтелектуальних ресурсів [розроблено авторами]

Питання визначення показників ефективності використання природних ресурсів у науковій літературі розкрито недостатньо. У цілому залежно від виду природного ресурсу (наприклад, земельні, водні) використовується методика їх оцінювання [5].

Таблиця 1

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА [складено авторами]

Фінансові	Матеріальні	Інтелектуальні	Природні	Інформаційні
<p>1. Коефіцієнтний аналіз:</p> <ul style="list-style-type: none"> - рентабельність власного капіталу; - рентабельність акціонерного капіталу; - рентабельність продукції; - коефіцієнт автономії; - коефіцієнт забезпечення боргів; - коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів; - коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами; - ефект фінансового лівериджу; - коефіцієнти ліквідності; - коефіцієнт маневреності власного капіталу; - коефіцієнт фінансового ризику; - коефіцієнт структури капіталу; - коефіцієнт фінансової стабільності; - коефіцієнт загальної платоспроможності тощо. <p>2. Оцінювання фінансової стійкості підприємств.</p> <p>Методики:</p> <ul style="list-style-type: none"> - агрегування; - вертикального аналізу; - горизонтального аналізу фінансової звітності 	<p>1. Розрахунок показників:</p> <ul style="list-style-type: none"> - коефіцієнт зносу; - коефіцієнт придатності; - фондові ддача; - фондомісткість; - фондоозброєність; - рентабельність активів; - середня тривалість одного обороту; - оборотність товарноматеріальних запасів 	<p>1. Розрахунок показників:</p> <ul style="list-style-type: none"> - продуктивність праці; - трудомісткість виробництва; - коефіцієнт виконання норм праці; - ефективний фонд робочого часу працівника <p>2. Оцінювання інтелектуального капіталу:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Прямі методи (Технологі Брокер, The Value Explorer ТМ). - Методи ринкової капіталізації (коефіцієнт Тобіна, співвідношення ринкової та балансової вартості Стюарта). - Методи рентабельності активів (ЕVATM Стюарта, показник розрахованої невідчужної вартості). - Методи індексів та індикаторів (Скандія Навігатор, Збалансована система показників). - Точні вимірні системи (методика «Measures that Matter»). 	<p>1. Розрахунок показників:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вихід готового коринного для суспільства продукту із початкового вилученого природного ресурсу; - матеріаломісткість; - ступінь переробки ресурсу тощо. 	<p>1. Розрахунок показників:</p> <ul style="list-style-type: none"> - рентабельність від реалізації інформаційних ресурсів - додатковий прибуток підприємства, отриманий від операцій з інформаційними ресурсами порівняно з прибутком від виробничої діяльності підприємства; - рівень зрілості інформаційної системи

Сучасна економіка характеризується динамічним розвитком інформаційних технологій, але інструментарій аналізу ефективності використання інформаційних ресурсів є менш науково розробленим порівняно з іншими видами ресурсів [6]. Для аналізу умов функціонування автоматизованої інформаційної системи використовують показники, що характеризу-

ють технічну і програмну забезпеченість фахівців підприємства та відбивають витрати на технічне, програмне та організаційне забезпечення інформаційної системи [7].

Отже, оцінювання ресурсів підприємства відбувається за методичними підходами до оцінювання окремих видів ресурсів. У науковій літературі достатньо широко розриті методи оцінювання фінансових, матеріальних, трудових ресурсів, але не достатньо — природних та інформаційних.

Література

1. Економіка підприємства: підручник / [М.Г. Грешак, В.М. Колот; О.Г. Мендрул [та ін.] ; за заг. та наук. ред. Г.О. Швиданенко. — [вид. 4-те, перероб. і доп.]. — К. : КНЕУ, 2009. — 816, [8] с.
2. Лозовик Ю. М. Оцінки показників ліквідності фінансової стійкості на основі агрегування балансу: робочий інструментарій аналітика підприємства // Стратегія економічного розвитку України. — 2010. — № 26—27. — С. 157—165
3. Руус Й., Пайк С., Фернстрем Л. Интеллектуальный капитал: практика управления. — СПб.: Изд-во «Высшая Школа Менеджмента», 2008
4. Мнишенко О. О. Економічне оцінювання ефективності використання трудових ресурсів / О. О. Мнишенко // Актуальні проблеми економіки. — 2013. — № 9. — С. 108-112. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2013_9_17
5. Стеценко Т.О. Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2002. — 116 с.
6. Дерев'яно Ю.М. Науково-методичні засади забезпечення ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства в умовах обмеженості ресурсів: Дис. канд. наук: 08.00.04, 2008.
7. Ковальчук В.В. Механізм управління інформаційними ресурсами промислових підприємств: Автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.01 / В.В. Ковальчук; Хмельн. нац. ун-т. — Х., 2006. — 22 с.

УДК: 330.322 : 338.242.2

Панкратьєва Тетяна Леонідівна

асистент

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», Україна

tanjaleon@mail.ru

Pankratyeva Tetyana L.

assistant

Kherson State Agrarian University, Ukraine

СИСТЕМОУТВОРЮЮЧІ ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПРОЦЕС

Анотація. Досліджено теоретичні підходи до формування інвестиційної активності підприємств і, зокрема, фактори впливу на інвестиційний процес. Класифіковано чинники та ступінь їх впливу на забезпечення аграрних підприємств фінансовими ресурсами.

Ключові слова: інвестиційний процес, фактори впливу

STRATEGIC FACTORS INFLUENCING INVESTMENT PROCESS

Summary. Theoretical approaches to formation of investment activity and, in particular, the factors influencing the investment process. Categorized factors and their influence on the provision of agricultural enterprises to financial resources.

Key words: investment process, factors of influence

Умови розвитку та функціонування аграрних підприємств в нестійкому мінливому середовищі потребує широкомасштабних трансформаційних процесів у всіх сферах суспільного життя. Інвестиційні процеси позитивно впливають на загальні макроекономічні показники економічного розвитку країни, виступають своєрідним індикатором фундаментального становлення максимально ефективного господарювання.

Економічна ефективність і прибутковість господарської діяльності аграрних підприємств є ключовим пріоритетом їх розвитку. При цьому, обсяги, динаміка та цільова спрямованість інвестицій, що залучаються агроформуваннями мають суттєвий вплив на результативність і конкурентоспроможність[1]. Отже, існує об'єктивна потреба у дослідженні механізмів і складових, що визначають активізацію інвестиційних процесів у сільськогосподарських підприємствах.

Станом на початок 2016 року в сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг було залучено 29310 млн грн (табл. 1).